

ตัวแบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพของ มหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย

Prototype for The Effective Knowledge Management of Rajabhat Universities in Thailand

ชินวัฒน์ ศาสนนันทน์

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม

สัญญา สัญญาวิวัฒน์

รองศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม

โกมล ไพศาล

อาจารย์ ดร. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail : ajanmai@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างตัวแบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามเพื่อทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทยจำนวน 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความเห็นว่ามี

1. ประสิทธิภาพการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทยอยู่ในระดับมาก

2. มหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทยมีการจัดการความรู้โดยรวมในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยการจัดการความรู้ด้านการกำหนดความรู้, การแสวงหาความรู้, การสร้างความรู้และการแลกเปลี่ยนความรู้ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการจัดเก็บความรู้และด้านการนำความรู้ไปใช้ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้ คือ ผู้นำ, วัฒนธรรมองค์การ, โครงสร้างองค์การ, ระบบการบริหาร, พฤติกรรมของคนในองค์การ, การจัดการสารสนเทศ, เทคโนโลยี, การวัดผล

4. จากผลการวิจัยทั้งประสิทธิภาพการจัดการความรู้และปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้ นำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย เพื่อนำไปปรับใช้กับองค์กร เพื่อให้การจัดการความรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การจัดการความรู้, ประสิทธิภาพ, มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ABSTRACT

This research aims to build the prototype for the effective knowledge management of Rajabhat Universities in Thailand. As for research methodology questionnaires were used as instrument of the research and were distributed to personnel in Rajabhat Universities in Thailand 400 sets. The statistical techniques used for data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation and chi-square.

The findings of this study can be concluded as follow:

1. The Efficiency of knowledge management of Rajabhat University in Thailand is at the moderate level.
2. The Efficiency of knowledge management of Rajabhat University in Thailand in generals are at the moderate level. The moderate level was knowledge identification, knowledge acquisition, knowledge creation and knowledge sharing. The intermediate level was knowledge storage and knowledge application.
3. The factors influencing to the Efficiency of knowledge management was leader, Organization culture, Organization structure, executive system, behavior of people in organization, Information management, Technology and Measurement.
4. For the results of the performance of knowledge management and the factors that affect the performance of knowledge management used to synthesize the effective knowledge management Prototype of Rajabhat Universities in Thailand for apply to the organization to make knowledge management more effective.

KEYWORDS : Knowledge Management, Efficiency, Rajabhat University

บทนำ

โลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม ซึ่งท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้เองพบว่าข้อมูลข่าวสารเกิดขึ้นมากมายในแต่ละวัน ทำให้ประสบปัญหาในการรับข้อมูลข่าวสารเป็นอย่างมาก จนทำให้เกิดสังคมแบบใหม่ขึ้นที่เรียกว่า สังคมสารสนเทศ (Information Society) สังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge Society) หรือสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Economy) (บุญดีและคณะ : 2547) ดังนั้นหากองค์กรใดสามารถจัดการกับความรู้และสติปัญญาของบุคลากรในองค์กรเพื่อนำมาเพิ่มคุณภาพหรือมูลค่าของผลผลิตของตนได้ องค์กรนั้นก็จะสามารถดำรงอยู่ได้ โดยการดึงความรู้ของ

บุคลากรในองค์กรซึ่งเปรียบเสมือนสินทรัพย์ที่มีคุณค่าที่สุดออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่นับวันจะมีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ หากองค์กรไม่สามารถปรับตัวโดยดึงความรู้คนในองค์กรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ จะเป็นสิ่งที่น่าเสียดายยิ่ง

การจัดการความรู้เป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนัก โดยเฉพาะความรู้ประเภทความรู้ในตัว (Tacit Knowledge) ซึ่งหมายถึงความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งความรู้นี้จัดการยากกว่าความรู้ประเภทความรู้ที่ชัดแจ้งหรือความรู้ที่เป็นทางการ (Explicit Knowledge) (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์: 2545) ดังนั้นการจัดการความรู้ให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องอาศัยปัจจัยหลายประการด้วยกันและสิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ สถาบัน

อุดมศึกษาของประเทศซึ่งอยู่ในข่ายต้องดำเนินการเรื่อง การจัดการความรู้ เพราะถือว่าเป็นแหล่งในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ที่ดีที่สุด โดยเรียนรู้ผ่านผู้ที่มีความรู้โดยตรง ซึ่งไม่ใช่ เอกสารหรือแผนงาน แต่เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่าง กัน ดังนั้นองค์กรต้องมีศักยภาพในการบริหารจัดการความรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถาบันและสังคม จากเหตุผล ดังกล่าว ทำให้หลายประเทศมุ่งพัฒนาไปสู่ยุคสังคมเศรษฐกิจ ฐานความรู้ (Knowledge-base Economy) ซึ่งมีการนำ ความรู้มาใช้กันอย่างแพร่หลายในการในการทำงานและแก้ไข ปัญหาต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย ที่ถือว่าความรู้เป็นหัวใจ สำคัญที่จะสร้างมูลค่าให้เกิดขึ้นในองค์กร โดยองค์กรจะ อยู่รอดได้และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน หากมีการใช้ความรู้ในการพัฒนาการทำงานและแก้ปัญหา ให้กับองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้จึงเป็นทรัพย์สิน ที่สำคัญยิ่งขององค์กรที่ช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยองค์กรอื่นไม่สามารถลอกเลียนแบบได้

ในบริบทของสถาบันการศึกษา การจัดการความรู้ เป็นกลยุทธ์ที่นำมาปฏิบัติในองค์กรได้เช่นเดียวกับธุรกิจต่างๆ โดยสถาบันการศึกษาถือได้ว่าเป็นแหล่งในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ที่ดีที่สุด โดยเรียนรู้ผ่านผู้ที่มีความรู้โดยตรง ซึ่งไม่ใช่ จากเอกสาร หรือแผนงาน แต่เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างกัน (เนกวล สุขสำราญ, 2546) โดยเฉพาะสถาบัน การศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งสังคมคาดหวังว่า จะเป็น ศูนย์รวมแห่งความรู้ เป็นองค์การที่เป็นแหล่งรวมของผู้ที่มี ความรู้ระดับสูงหลากหลาย ที่สร้างความรู้เชิงวิชาการจาก ชีวิตจริงหรือการปฏิบัติจริง เป็นผู้นำพลังแห่งความคิดเป็น องค์การฉลาดและสร้างสรรค์ ซึ่งตอบสนองความหวังและ ความต้องการของสังคม ด้วยการให้บริการความรู้ที่เป็น ประโยชน์อย่างแท้จริงแก่สังคม และใช้ความรู้ที่ชำนาญชี้ นำ สังคมในทิศทางที่ถูกต้องอย่างชาญฉลาด แต่อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยก็ยังไม่เป็นแหล่งรวมของความรู้และความฉลาด อย่างแท้จริง ทั้งนี้เนื่องจากการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างกันเกิดขึ้นน้อย และยังไม่มีการสะสมความรู้ ความฉลาดอย่างแท้จริง เนื่องจากไม่สามารถใช้ศักยภาพ ของคน ในมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์สูงสุดเชิงสร้างสรรค์ แก่สังคมได้ทั้ง ๆ ที่มหาวิทยาลัยมีนครฉลาดเฉลี่ยอยู่เป็น จำนวนมาก ต้นเหตุอยู่ที่พฤติกรรมการทำงานที่เน้นทำงาน

เฉพาะตัว เฉพาะหน่วยงาน ขาดการใช้พลังร่วม (Synergy) และทำงานภายใต้ความสัมพันธ์เส้นตรง (Linear Relationship) ทำให้ไม่เกิดการแบ่งปันความรู้ระหว่างกัน

ในปัจจุบันพบว่า มีสถาบันการศึกษาในประเทศไทย หลายแห่งเริ่มให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ภายใน สถาบัน และแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านเว็บไซต์ของสถาบัน โดยเฉพาะ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีอยู่ 40 แห่งทั่วประเทศกระจายอยู่ ทั่วทุกภาค ซึ่งสังคมคาดหวังว่าจะเป็นศูนย์รวมแห่งความรู้ เป็นองค์การที่เป็นแหล่งรวมของผู้ที่มีความรู้ระดับสูงอย่าง หลากหลายที่สร้างความรู้เชิงวิชาการ ซึ่งต้องตอบสนอง จากชีวิตจริงหรือการปฏิบัติจริง เป็นผู้นำพลังแห่งความคิด เป็นองค์การฉลาดและสร้างสรรค์ ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ อย่างแท้จริงกับสังคมและพัฒนาไปสู่การเป็นองค์การแห่ง การเรียนรู้ นอกจากนี้ การบริหารจัดการความรู้ภายใต้ กรอบหลักในการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นการเรียนรู้ในลักษณะเป็นการศึกษาตลอด ชีวิตของประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความ เป็นเลิศทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งใกล้ชิด กับชุมชนและท้องถิ่น

โดยการวัดประสิทธิภาพการจัดการความรู้ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย จะวัดในมิติของ กระบวนการ (Process) ของการจัดการความรู้ อันได้แก่ การกำหนดความรู้, การแสวงหาความรู้, การสร้างความรู้ และการแลกเปลี่ยนความรู้, การจัดเก็บความรู้และการนำ ความรู้ไปใช้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บทบาทสำคัญของ มหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบันที่เป็นยุคสังคมเศรษฐกิจ ฐานความรู้ เป็นเศรษฐกิจที่สร้างการกระจายความรู้ การใช้ ความรู้และการถ่ายทอดความรู้ อันเป็นพลังขับเคลื่อน หลักที่ทำให้เกิดการเติบโต สร้างความมั่งคั่งและสร้างงาน ให้สังคม องค์กรสถานศึกษาผลักดันให้เกิดการนำความรู้ ดั้งเดิมและความรู้ใหม่ ถ่ายทอดสู่กระบวนการอันหลากหลาย เชื่อมโยงบูรณาการเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อเกิดเป็นนวัตกรรม แก่องค์กร ทั้งในการสร้างรากฐานทางการศึกษาให้เกิด ความเข้มแข็งทางด้านธุรกิจไปสู่ผู้เรียน และเชื่อมโยงไปสู่ การพัฒนาประเทศชาติ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ประสิทธิภาพ การจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย

รวมไปถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการความรู้และนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาสร้างตัวแบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาประสิทธิภาพการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย
2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย
3. สร้างตัวแบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ข้อมูลภาพรวมและกระบวนการในการจัดการความรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านบริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาในการจัดการความรู้เพื่อหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนา ตลอดจนสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต

การทบทวนวรรณกรรม

ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ (2548 : 17) กล่าวว่า ความรู้คือ กรอบของการประสมประสานระหว่างสถานการณ์ ค่านิยม ความรู้ในบริบท และความรู้แจ้งอย่างชัดเจน ซึ่งโดยทั่วไปความรู้จะอยู่ใกล้ชิดกับกิจกรรมมากกว่าข้อมูล และสารสนเทศทำให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของความรู้ โดยที่ความรู้มี 2 ประเภท ซึ่งแบ่งโดย Michael Polani และ Ikujiro Nonaka คือ

- 1) ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้ง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ หรือการคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้ง จึงเรียกว่าเป็นความรู้แบบนามธรรม
- 2) ความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) ซึ่งเป็นความรู้ที่สามารถรวบรวมถ่ายทอดได้โดยผ่านวิธีต่างๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่างๆ

และบางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม

วิจารณ์ พานิช (2548: 6) ได้ให้ความหมายการจัดการความรู้ คือ การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่กระจัดกระจายในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูงสุด ซึ่งการจัดการความรู้เป็นกิจกรรมที่คนจำนวนหนึ่งทำร่วมกัน ไม่ใช่กิจกรรมที่ทำโดยคนคนเดียว ความรู้ของบุคคลและขององค์กรได้รับการยกระดับมีการสั่งสมและจัดระบบความรู้ที่พร้อมใช้งาน และสุดท้ายองค์กรหรือหน่วยงานมีสภาพเป็นองค์กรเรียนรู้ โดยกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการของความรู้ หรือการจัดการความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน คือ การบ่งชี้ความรู้, การสร้างและแสวงหาความรู้, การจัดความรู้ให้เป็นระบบ, การประมวลและกลั่นกรองความรู้, การเข้าถึงความรู้, การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการเรียนรู้

บดินทร์ วิจารณ์ (2549: 48) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ คือ ภาวะผู้นำ โครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร พฤติกรรม การติดต่อสื่อสาร เทคโนโลยี กระบวนการที่เอื้อต่อการจัดการองค์ความรู้ การให้รางวัล และการยอมรับ การวัดและการประเมินผล ความรู้ ทักษะ และขีดความสามารถของทีมงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

งานศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเริ่มจากการสร้างกรอบแนวคิดในงานวิจัยขึ้นโดยอาศัยการทบทวนวรรณกรรม การวิเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีและเอกสาร ตลอดจนงานวิจัยต่างๆ

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร เป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย ที่ทำงานในปีการศึกษา 2555 ได้แก่ ผู้บริหาร, อาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 40

แห่งประเทศไทย ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด 23,912 คน จากฐานข้อมูลเทอมที่ 1 ปีการศึกษา 2555 (30 กันยายน 2555)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร, อาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน ในมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย 40 แห่ง ที่ทำงานในปีการศึกษา 2555 โดยใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือสุ่มตัวอย่างจากประชากรทุกภาคส่วนมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะได้รับการคัดเลือกเป็นตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (Taro Yamane, 1967) ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คนโดยแจกแบบสอบถามให้มหาวิทยาลัยราชภัฏละ 10 คน โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกศึกษาจากประชากรที่เป็นบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุน

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 2 ส่วน คือ

1. แบบสำรวจปรนัย (Objective Survey) เป็นแบบมาตราส่วนของลิเคิร์ต มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย และน้อยที่สุด วัดประสิทธิภาพการจัดการความรู้ 30 ข้อและปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้ 40 ข้อ

2. แบบสำรวจเชิงพรรณนา (Descriptive Survey) เป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้ตอบ สามารถตอบได้โดยอิสระ

คุณภาพของเครื่องมือ

1) การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยเทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านแล้วนำแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งพิจารณาค่า IOC ที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไปหลังจากปรับปรุงแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้ว จึงนำแบบสอบถามดังกล่าวไปทำการเก็บข้อมูล

2) การหาความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยนำแบบสอบถาม

มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นรายข้อ (Item Analysis) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากการศึกษาเอกสาร (Document Study) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารตำรา บทความและข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ

2. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการตอบแบบสอบถามระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 6 เดือน ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2555 ถึง 30 เมษายน 2556

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา ในการหาค่าสถิติพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation/ S.D.) การวิเคราะห์หาค่าไคสแควร์ (Chi-square)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาในเรื่องประสิทธิภาพการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทยทุกแห่งมีการจัดการความรู้อยู่ในสถาบันอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา เป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาของบุคลากรในทุกระดับ มีการดำเนินงานที่ชัดเจน แต่อาจจะไม่มีความชำนาญจึงยังไม่ถึงระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นเป้าหมายของทุกองค์กรที่ต้องการให้การจัดการความรู้ที่มีอยู่ใช้ได้จริงในหน่วยงาน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในประเทศไทย

กระบวนการ	Mean	S.D.	ประสิทธิภาพ
การกำหนดความรู้	3.63	0.82	มาก
การแสวงหาความรู้	3.58	0.84	มาก
การสร้างความรู้	3.68	0.80	มาก
การแลกเปลี่ยนความรู้	3.63	0.80	มาก
การจัดเก็บความรู้	3.44	0.83	ปานกลาง
การนำความรู้ไปใช้	3.48	0.91	ปานกลาง
รวม	3.59	0.75	มาก

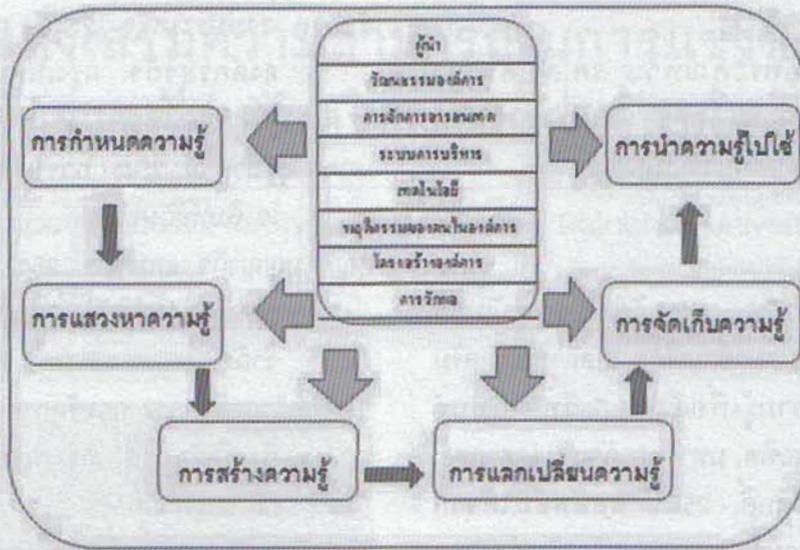
จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการจัดการความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรแก้ว ธิระเดชากุล (2551) โดยมีการกำหนดความรู้, การแสวงหาความรู้, การสร้างความรู้และการแลกเปลี่ยนความรู้ อยู่ในระดับมาก แสดงว่าบุคลากรในองค์กรเริ่มมีความเข้าใจในการจัดการความรู้ที่ดีขึ้น ส่วนในด้านการจัดเก็บความรู้และการนำความรู้ไปใช้ยังอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นผลเนื่องมาจากทรัพยากรที่ใช้ในการจัดเก็บความรู้ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของบุคลากรในการใช้งานและการนำความรู้ไปใช้บุคลากรอาจจะยังสับสนและนำไปประยุกต์ใช้ในางานของตนเองไม่เป็น อาจจะต้องมีการแนะนำจากผู้รู้หรือมีการฝึกอบรมเพิ่มเติม

ในส่วนของการหาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้ โดยใช้สถิติการทดสอบไคสแควร์ พบว่าปัจจัยทั้ง 8 ตัวที่ทำการทดสอบในงานวิจัยนี้มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้ คือ

1. ผู้นำ
2. วัฒนธรรมองค์กร
3. โครงสร้างองค์กร
4. ระบบการบริหาร
5. พฤติกรรมของคนในองค์กร
6. การจัดการสารสนเทศ
7. เทคโนโลยี
8. การวัดผล

จากการศึกษา แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ศึกษาในด้านผู้นำ, วัฒนธรรมองค์กร ระบบการบริหารและพฤติกรรมของคนในองค์กรมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทยโดยรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรแก้ว ธิระเดชากุล (2551) ที่พบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญกับการจัดการความรู้คือ ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมและงานวิจัยของ กลิมาสังวรประเสริฐ (2549) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยในการจัดการความรู้ ด้านภาวะผู้นำ ด้านเทคโนโลยีและด้านวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งผู้นำมีบทบาทในการจัดการความรู้ คือเป็นผู้กำหนดทิศทาง ความเชื่อและค่านิยม การประเมินผลและการปฏิบัติเป็นแบบอย่าง วัฒนธรรมองค์กรควรมีการแบ่งปันถ่ายทอดความรู้ให้มากอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอมีกิจกรรมที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บรรยากาศที่ดี การให้รางวัล การมีความจริงใจและร่วมมือกัน และด้านระบบเทคโนโลยี ที่จะต้องมีคลังข้อมูลและฐานข้อมูลในการพิจารณา จัดเก็บและเข้าถึงเนื้อหา มีเทคโนโลยีที่สนับสนุนในการถ่ายทอดความรู้ มีความน่าเชื่อถือ มีการจัดเก็บสารสนเทศและความรู้เกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินงาน การปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) บทเรียนการเรียนรู้ ประสบการณ์ผู้เชี่ยวชาญ และมีการอบรมอย่างเหมาะสมและทันเวลา รวมทั้งมีโครงสร้างและระบบการบริหารองค์กรที่ไม่ซับซ้อน ง่ายต่อการบริหาร และมีการวัดผล และการสนองตอบต่อความต้องการของบุคลากรให้เป็นไปอย่างทั่วถึงทุกหน่วยงานและทำอยู่เสมอ

จากการนำผลงานวิจัยที่ได้ในครั้งนี้นำมาสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทยดังแสดงในรูปที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย

จากแผนภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผู้นำ วัฒนธรรม องค์การ โครงสร้างองค์การ ระบบการบริหาร พฤติกรรมของคน ในองค์การ การจัดการสารสนเทศ เทคโนโลยีและการวัดผล มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัย ราชภัฏในประเทศไทยในทุกกระบวนการตั้งแต่การกำหนด ความรู้ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยน ความรู้ การจัดเก็บความรู้และการนำความรู้ไปใช้ ไม่ได้มีผล แต่กระบวนการใดกระบวนการหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นถ้าองค์กร มีการจัดการความรู้ตามขั้นตอนได้ครบถ้วน ทุกกระบวนการ และดูปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพทุกตัวก็จะทำให้การจัดการ ความรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏควรเห็นความสำคัญของการจัดการความรู้ และบรรจุให้อยู่ในยุทธศาสตร์เพื่อ ขับเคลื่อนมหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏควรส่งเสริมการใช้และ พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัยอยู่เสมอ
3. มหาวิทยาลัยควรเพิ่มช่องทางการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และการเผยแพร่ให้กับบุคลากรและผู้สนใจให้เข้าถึง ได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะสำหรับปฏิบัติ

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรส่งเสริมให้พนักงาน คิดและเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการกระตุ้นและการให้ รางวัลแก่ผู้สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ มีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ มีกิจกรรมต่างๆ เช่น การสนับสนุนโครงการพัฒนางาน ประจำสู่งานวิจัย (Routine to Research, R2R) ให้มากขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อเป็นการถ่ายโอน ความรู้อย่างไม่มีข้อจำกัดและนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ ไปใช้ปฏิบัติจริง
2. พัฒนาสภาพปัจจัยลักษณะองค์กรที่มีความ สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการความรู้ในทุกด้าน โดยการพัฒนาส่งเสริมปัจจัยลักษณะองค์การดังกล่าว จะช่วยให้พนักงานมีความสามารถในการจัดการความรู้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1. ศึกษาประสิทธิภาพการจัดการความรู้ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทียบกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ
2. ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการความรู้ ของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. ศึกษาการมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้าง ประสิทธิภาพ ในการจัดการความรู้ของบุคลากรใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่าน รศ.ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และ อ.ดร.โกมล ไทศาล เป็นอย่างสูงที่ได้ให้ คำปรึกษาเป็นอย่างดีตลอดงานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

กสิมา สังวรประเสริฐ. 2549. "ความคิดเห็นของพนักงาน ในองค์การที่เป็นสมาชิกเครือข่าย สถาบันส่งเสริม การจัดการความรู้เพื่อสังคม." วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2545. **ผลลัพธ์ที่ได้จาก การจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

ฉัตรแก้ว ชีระเดชากุล. 2551. "การบริหารจัดการ การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2." วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ข้าवाल วงษ์ประเสริฐ. 2548. **การจัดการความรู้ใน องค์การธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เอ็กสเปอร์เน็ท.

นภดล สุขสำราญ. 2546. **การบริหารความรู้**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.

บุญดี บุญญาภิจ และคณะ. 2547. **การจัดการความรู้... ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: จีรวัฒน์เอ็กซ์เพรส จำกัด.

บดินทร์ วิจารณ์. 2549. **การจัดการความรู้สู่ปัญญาปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เอ็กสเปอร์เน็ท.

วิจารณ์ พานิช. 2548. "สู่การสร้างสรรค์สูงส่งเต็มศักยภาพ การจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัย" **วารสาร ศูนย์บริการ วิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น**. ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน.

Yamane, T. 1967. **Elementary Sampling Theory**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice- Hall, Inc.